

Учасники Фонду

Учасником ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА» може бути будь-яка фізична особа: громадянин України, іноземний громадянин чи особи без громадянства незалежно від місця і характеру роботи. Учасником фонду визнається фізична особа, на користь якої сплачуються пенсійні внески до Фонду і яка має право або набуде право на одержання пенсійних виплат з фонду.

Кількість учасників на 31.12.22 р. становить 2368.

Тип пенсійної програми з визначеними внесками.

Учасники фонду роблять внески до фонду на добровільних умовах на підставі пенсійного контракту.

Умови припинення пенсійної програми

Програма може бути припинена, якщо ліквідовані всі засновники або не залишилося жодного учасника

Порядок укладення пенсійних контрактів з ВІДКРИТИМ НЕДЕРЖАВНИМ ПЕНСІЙНИМ ФОНДОМ «НІКА»

Пенсійний контракт є договором між ВІДКРИТИМ НЕДЕРЖАВНИМ ПЕНСІЙНИМ ФОНДОМ «НІКА» та його вкладником, який укладається від імені Фонду його Адміністратором та згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА» або декількох учасників ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА» за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

Пенсійні схеми, порядок внесення змін до них та їх скасування

Умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення, що здійснюється фондом, визначаються пенсійними схемами, які розробляються з дотриманням вимог Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та інших нормативно-правових актів з питань недержавного пенсійного забезпечення.

ВІДКРИТИЙ НЕДЕРЖАВНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД «НІКА» має шість пенсійних схем.

Пенсійна схема № 1

Вкладником Фонду за цією пенсійною схемою може бути:

- *роботодавець, який сплачує до Фонду пенсійні внески на користь своїх працівників або на користь окремих категорій громадян, обов'язковість відрахувань на користь яких встановлена законом;*
- *професійна спілка, яка сплачує на користь своїх членів пенсійні внески до Фонду.*

Страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника Фонду не передбачається.

Недержавне пенсійне забезпечення учасника Фонду здійснюється за цією пенсійною схемою за умови обрання цієї схеми вкладником Фонду та укладення на її підставі пенсійного контракту між вкладником та Фондом. Пенсійний контракт від імені Фонду укладає юридична особа, яка провадить адміністрування Фонду (надалі -адміністратор). Вкладник сплачує до Фонду пенсійні внески у грошовій формі у вигляді *періодичних платежів фіксованого розміру* відповідно до умов пенсійного контракту, укладеного на підставі цієї пенсійної схеми. Пенсійні внески сплачуються вкладником один раз на визначений пенсійним контрактом період (місяць, квартал, рік, чи інший період, визначений за згодою сторін пенсійного контракту). Розмір, строки та порядок сплати пенсійних внесків визначаються пенсійним контрактом. Вкладник має право обрати іншу пенсійну схему Фонду не раніше, ніж через 6 місяців після обрання цієї Пенсійної схеми.

Пенсійна схема № 2

Вкладником Фонду за цією пенсійною схемою може бути *фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), який сплачує до Фонду пенсійні внески на свою користь та/або на користь свого подружжя, дітей, батьків.*

Страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника Фонду не передбачається.

Недержавне пенсійне забезпечення учасника Фонду здійснюється за цією пенсійною схемою за умови обрання цієї схеми вкладником Фонду та укладення на її підставі пенсійного контракту між вкладником та Фондом. Пенсійний контракт від імені Фонду укладає юридична особа, яка провадить адміністрування Фонду (надалі -адміністратор). Вкладник сплачує до Фонду пенсійні внески у грошовій формі у вигляді *періодичних платежів фіксованого розміру* відповідно до умов пенсійного контракту, укладеного на підставі цієї пенсійної схеми. Пенсійні внески сплачуються вкладником один раз на визначений пенсійним контрактом період (місяць, квартал, рік, чи інший період, визначений за згодою сторін пенсійного контракту). Розмір, строки та порядок сплати пенсійних внесків визначаються пенсійним контрактом. Вкладник має право обрати іншу пенсійну схему Фонду не раніше, ніж через 6 місяців після обрання цієї Пенсійної схеми.

Пенсійна схема № 3

Вкладником Фонду за цією пенсійною схемою може бути:

- *роботодавець, який сплачує до Фонду пенсійні внески на користь своїх працівників або на користь окремих категорій громадян, обов'язковість відрахувань на користь яких встановлена законом;*
- *професійна спілка, яка сплачує на користь своїх членів пенсійні внески до Фонду.*

Страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника Фонду передбачається.

Недержавне пенсійне забезпечення учасника Фонду здійснюється за цією пенсійною схемою за умови обрання цієї схеми вкладником Фонду та укладення на її підставі пенсійного контракту між вкладником та Фондом. Пенсійний контракт від імені Фонду укладає юридична особа, яка провадить адміністрування Фонду

(надалі -адміністратор). Вкладник сплачує до Фонду пенсійні внески у грошовій формі у вигляді *періодичних платежів фіксованого розміру* відповідно до умов пенсійного контракту, укладеного на підставі цієї пенсійної схеми. Пенсійні внески сплачуються вкладником один раз на визначений пенсійним контрактом період (місяць, квартал, рік, чи інший період, визначений за згодою сторін пенсійного контракту). Розмір, строки та порядок сплати пенсійних внесків визначаються пенсійним контрактом. Вкладник має право обрати іншу пенсійну схему Фонду не раніше, ніж через 6 місяців після обрання цієї Пенсійної схеми.

Пенсійна схема № 4

Вкладником Фонду за цією пенсійною схемою може бути *фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), який сплачує до Фонду пенсійні внески на свою користь та/або на користь свого подружжя, дітей, батьків.*

Страховання ризику настання інвалідності або смерті учасника Фонду передбачається.

Недержавне пенсійне забезпечення учасника Фонду здійснюється за цією пенсійною схемою за умови обрання цієї схеми вкладником Фонду та укладення на її підставі пенсійного контракту між вкладником та Фондом. Пенсійний контракт від імені Фонду укладає юридична особа, яка провадить адміністрування Фонду (надалі -адміністратор). Вкладник сплачує до Фонду пенсійні внески у грошовій формі у вигляді *періодичних платежів фіксованого розміру* відповідно до умов пенсійного контракту, укладеного на підставі цієї пенсійної схеми. Пенсійні внески сплачуються вкладником один раз на визначений пенсійним контрактом період (місяць, квартал, рік, чи інший період, визначений за згодою сторін пенсійного контракту). Розмір, строки та порядок сплати пенсійних внесків визначаються пенсійним контрактом. Вкладник має право обрати іншу пенсійну схему Фонду не раніше, ніж через 6 місяців після обрання цієї Пенсійної схеми.

Пенсійна схема № 5

Вкладником Фонду за цією пенсійною схемою може бути:

- *роботодавець, який сплачує до Фонду пенсійні внески на користь своїх працівників або на користь окремих категорій громадян, обов'язковість відрахувань на користь яких встановлена законом;*
- *професійна спілка, яка сплачує на користь своїх членів пенсійні внески до Фонду.*

Страховання ризику настання інвалідності або смерті учасника Фонду не передбачається.

Недержавне пенсійне забезпечення учасника Фонду здійснюється за цією пенсійною схемою за умови обрання цієї схеми вкладником Фонду та укладення на її підставі пенсійного контракту між вкладником та Фондом. Пенсійний контракт від імені Фонду укладає юридична особа, яка провадить адміністрування Фонду (надалі -адміністратор). Вкладник сплачує до Фонду пенсійні внески у грошовій формі у вигляді *періодичних платежів нефіксованого розміру* відповідно до умов пенсійного контракту, укладеного на підставі цієї пенсійної схеми. Пенсійні внески сплачуються вкладником один раз на визначений пенсійним контрактом період (місяць, квартал, рік, чи інший період, визначений за згодою сторін пенсійного контракту). Розмір, строки та порядок сплати пенсійних внесків визначаються пенсійним контрактом. Вкладник має право обрати іншу пенсійну схему Фонду не раніше, ніж через 6 місяців після обрання цієї Пенсійної схеми.

Пенсійна схема № 6

Вкладником Фонду за цією пенсійною схемою може бути *фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), який сплачує до Фонду пенсійні внески на свою користь та/або на користь свого подружжя, дітей, батьків.*

Страховання ризику настання інвалідності або смерті учасника Фонду не передбачається.

Недержавне пенсійне забезпечення учасника Фонду здійснюється за цією пенсійною схемою за умови обрання цієї схеми вкладником Фонду та укладення на її підставі пенсійного контракту між вкладником та Фондом. Пенсійний контракт від імені Фонду укладає юридична особа, яка провадить адміністрування Фонду (надалі -адміністратор). Вкладник сплачує до Фонду пенсійні внески у грошовій формі у вигляді *періодичних платежів нефіксованого розміру* відповідно до умов пенсійного контракту, укладеного на підставі цієї пенсійної схеми. Пенсійні внески сплачуються вкладником один раз на визначений пенсійним контрактом період (місяць, квартал, рік, чи інший період, визначений за згодою сторін пенсійного контракту). Розмір, строки та порядок сплати пенсійних внесків визначаються пенсійним контрактом. Вкладник має право обрати іншу пенсійну схему Фонду не раніше, ніж через 6 місяців після обрання цієї Пенсійної схеми.

Пенсійна схема може бути анульована або змінена у разі відсутності укладених пенсійних контрактів, або замінена на іншу у разі письмової згоди всіх вкладників фонду з якими укладені пенсійні контракти за пенсійною схемою, яка змінюється.

Сума пенсійних коштів, що належить кожному учаснику Фонду, визначається множенням кількості одиниць пенсійних активів ВІДКРИТОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА», облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку його учасника, на чисту вартість одиниць пенсійних активів Фонду та відображається на індивідуальному пенсійному рахунку учасника Фонду. Сума пенсійних коштів усіх учасників пенсійного Фонду дорівнює чистій вартості активів Фонду. Чиста вартість активів Фонду, кількість одиниць його пенсійних активів та чиста вартість одиниць пенсійних активів Фонду визначаються кожного робочого дня.

Пенсійні внески до Фонду і пенсійні виплати

Відповідно до умов обраної пенсійної схеми та на основі Пенсійного контракту, укладеного між Вкладником/учасником та **ВІДКРИТИМ НЕДЕРЖАВНИМ ПЕНСІЙНИМ ФОНДОМ «НІКА»**, Вкладник/Учасник здійснює пенсійні внески добровільно, які можуть бути як фіксованими, так і не фіксованими, як за розміром, так і періодичністю сплати. Максимальний розмір пенсійних внесків не обмежується. Вкладник/учасник має право залишатися учасником фонду у разі припинення сплати внесків на свою користь. Розмір та порядок сплати пенсійних внесків встановлюється пенсійним контрактом відповідно до обраної пенсійної схеми. Розміри пенсійних внесків можуть змінюватися, за погодженням сторін шляхом підписання Сторонами додаткових угод. Пенсійні внески сплачуються лише в національній валюті України, а у випадках, передбачених законодавством України, в іноземній валюті за офіційним обмінним курсом Національного банку України, що діяв на момент сплати, шляхом готівкових та(або) безготівкових розрахунків.

Пенсійні внески сплачуються перерахуванням відповідних грошових сум на поточні рахунки Фонду у його Зберігача.

Інформація про суму накопичених пенсійних коштів, належних Вкладнику/Учаснику Пенсійного фонду, відображається на індивідуальному пенсійному рахунку, який ведеться в системі персоніфікованого обліку.

Абзацом третім підпункту 1 пункту 7 розділу III «Положення про провадження діяльності з адміністрування недержавного пенсійного фонду», затвердженого розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 03.12.2013 року № 4400 (із змінами) встановлено, що на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду ведеться облік суми належних йому пенсійних коштів в одиницях пенсійних активів та гривнях, виходячи з чистої вартості одиниці пенсійних активів фонду, розрахованої на кінець попереднього робочого дня. Після того, як учасник здійснює внески на власну користь, його кошти обліковуються в одиницях пенсійних активів. Одиниця пенсійних активів - показник системи персоніфікованого обліку, який застосовується для визначення суми пенсійних коштів, що належать учасникові пенсійного фонду та обліковуються на його індивідуальному пенсійному рахунку в пенсійному фонді. Чиста вартість одиниці пенсійних активів - розрахункова вартість одиниці пенсійних активів, що визначається шляхом ділення чистої вартості активів Фонду на загальну кількість одиниць пенсійних активів на день підрахунку. Таким чином учасники, здійснюючи внески на власну користь, отримують на індивідуальні пенсійні рахунки одиниці пенсійних активів.

Після отримання коштів, здійснюється розрахунок кількості одиниць пенсійних активів, які будуть обліковуватися на індивідуальному пенсійному рахунку учасника шляхом ділення внеску учасника на чисту вартість одиниці пенсійних активів, розрахованої попереднього робочого дня.

Сума пенсійних коштів, що належить кожному учаснику Фонду, визначається множенням кількості одиниць пенсійних активів **ВІДКРИТОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА»**, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку його учасника, на чисту вартість одиниці пенсійних активів Фонду, та відображається на індивідуальному пенсійному рахунку учасника Фонду.

Сума пенсійних коштів усіх учасників пенсійного Фонду дорівнює чистій вартості активів Фонду. Чиста вартість активів Фонду, кількість його пенсійних активів та чиста вартість одиниці пенсійних активів Фонду визначаються кожного робочого дня.

Розмір пенсійної виплати не є фіксованим, а визначається виходячи із суми пенсійних накопичень, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду, на день подання заяви на отримання такої виплати

Фонд здійснює такі види виплат:

- одноразову;
- на визначений строк.

Накопичені пенсійні кошти є власністю Вкладника/учасника, якою він розпоряджається згідно Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Сума внесків та розподіленого інвестиційного прибутку (збитку), що обліковується на індивідуальному пенсійному рахунку Вкладника/Учасника, може бути вилучена Вкладником/учасником з Пенсійного фонду у порядку та строки, визначені чинним законодавством України.

Пенсійні активи Фонду

Пенсійні активи - активи Фонду, сформовані виключно внаслідок пов'язаної з провадженням ним діяльності з недержавного пенсійного забезпечення.

Пенсійні активи **ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА»** складаються із:

- 1) активів у грошових коштах;
- 2) активів у цінних паперах;
- 3) інших активів згідно із законодавством.

Інвестиційна діяльність з активами Фонду здійснюється відповідно до його Інвестиційної декларації та вимог Закону «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Інвестиційна декларація

Інвестиційна декларація є документом, який визначає інвестиційну політику **ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА»**. В Інвестиційній декларації відображаються основні напрями інвестування активів Фонду та обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами, встановлені у межах загальних вимог та обмежень інвестиційної діяльності, визначених Законом. Інвестиційна декларація

ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА» та зміни до неї розробляються і затверджуються Радою Фонду.

Використання пенсійних активів Фонду

Пенсійні активи, що накопичуються у Фонді, використовуються для цілей його інвестиційної діяльності, виконання зобов'язань Фондом перед його учасниками та оплати витрат, пов'язаних зі здійсненням недержавного пенсійного забезпечення з урахуванням обмежень, встановлених законодавством.

Основні показники діяльності Фонду

Чисті активи Фонду на 31.12.2022 року 11 188 888,48 грн.

Загальна сума надходжень пенсійних внесків до Фонду за 12 місяців 2022 становить 58510,00 грн.

За звітні 12 місяців 2022 року виконано зобов'язань перед учасниками на загальну суму 370084,05 грн.

Інвестиційний прибуток (збиток), розподілений між учасниками Фонду за 12 місяців 2022 року, становить 1 142269,99 грн.

Збільшення чистих активів Фонду за 12 місяців 2022 року – 830695,94 (+ 8,02 %).

Збільшення чистої вартості одиниці пенсійних активів за 12 місяців 2022 року 0.0395911254 грн. (+11,07%).

1.5. Достовірне подання та відповідність МСФЗ. Ідентифікація фінансової звітності

Фінансова звітність Фонду є окремою фінансовою звітністю загального призначення (надалі – фінансова звітність), яка сформована з метою достовірного подання фінансового стану, фінансових результатів діяльності та грошових потоків Фонду для задоволення інформаційних потреб широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень.

Підготовлена КУА фінансова звітність Фонду чітко та без будь-яких застережень відповідає всім вимогам чинних станом на 31.12.2022 року МСФЗ, текст яких оприлюднено на сайті Міністерства фінансів України, з врахуванням змін, внесених РМСБО, дотримання яких забезпечує достовірне подання інформації в фінансовій звітності, а саме, доречної, достовірної, зіставної та зрозумілої інформації.

При підготовці використовувався, зокрема, Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 26 (МСБО 26) «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення», відповідно до якого інвестиції програми пенсійного забезпечення відображаються за справедливою вартістю.

При підготовці даної фінансової звітності керівництво КУА ґрунтувалося на своєму кращому розумінні Міжнародних стандартів фінансової звітності та інтерпретацій, фактів і обставин, які могли вплинути на цю фінансову звітність, які були випущені та вступили в силу на момент підготовки цієї фінансової звітності.

При формуванні фінансової звітності КУА керувалося також вимогами національних законодавчих та нормативних актів щодо організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, які не суперечать вимогам МСФЗ.

1.6. Операційне середовище

ВІДКРИТИЙ НЕДЕРЖАВНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД «НІКА» функціонує в нестабільному середовищі, що пов'язано з глибокою економічною кризою, яка почалася ще в 2020 році в зв'язку із пандемією COVID-19 та продовженням збройного конфлікту на сході України. Станом на 31 грудня 2022 та 2021 років Фонд не мав нерухомості та інших активів, що розташовані на території Автономної республіки Крим та у Луганській і Донецькій областях.

24 лютого 2022 року почалася широкомасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, в зв'язку із чим Рада національної безпеки та оборони ухвалила рішення запровадити воєнний стан на всій території України з 24 лютого 2022 року, крім Донецької та Луганської областей, де вже діє надзвичайний правовий режим. Воєнний стан був введений Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ. Указом Президента України від 14 березня 2022 року №133/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 26 березня 2022 року строком на 30 діб. Цей Указ набрав чинності одночасно з набранням чинності Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні". Указом Президента України від 18 квітня 2022 року №259/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25 квітня 2022 року строком на 30 діб. Цей Указ набрав чинності одночасно з набранням чинності Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні". 18 травня Президент України Володимир Зеленський вніс до Верховної Ради законопроект № 7389 "Про затвердження Указу Президента України "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні". 22 травня парламент прийняв Закон України № 2263-ІХ, яким воєнний стан в Україні продовжено ще на 90 діб – до 23 серпня 2022 року 15 серпня парламент прийняв Закон України № 2501-ІХ, яким воєнний стан в Україні продовжено ще на 90 діб – до 21 листопада 2022 року. Продовження строку дії воєнного стану – до 19 лютого 2023 року Відповідний Закон від 16.11.2022 № 2738-ІХ набрав чинності 18 листопада 2022 року. 9 лютого 2023 року Верховна Рада ухвалила закони про затвердження указів Президента щодо продовження строку дії воєнного стану та проведення загальної мобілізації в Україні ще на 90 діб – до 20 травня 2023 року.

Це вже шосте голосування парламенту за воєнний стан з початку повномасштабної війни: 24 лютого, 15 березня, 21 квітня, 15 серпня, 16 листопада та 09 лютого 2023 року.

З 24 лютого 2022 року валютний ринок працює у режимі обмежень. НБУ оновлює та уточнює валютні обмеження, необхідні для забезпечення макроекономічної стійкості України.

Фінансова система в країні на дату підготовки цієї фінансової звітності працює відносно стабільно, але має суттєві валютні ризики.

Урядом України здійснюються відповідні заходи, необхідні для забезпечення надійного та стабільного функціонування фінансової системи країни та максимального забезпечення діяльності Збройних Сил України, а також безперебійної роботи об'єктів критичної інфраструктури. За заявою НБУ, після нормалізації економічної ситуації у мінімально достатній термін повноцінну роботу валютного ринку буде відновлено, валютні обмеження буде скасовано до довоєнного рівня.

Розв'язання війни Російською Федерацією 24 лютого 2022 року суттєво вплинуло на економічне становище всіх підприємств України. Значна кількість підприємств в країні вимушені були припинити або обмежити свою діяльність на невизначений час. Заходи, що вживаються для стримування російської агресії, включаючи обмеження руху транспорту, призупинення діяльності об'єктів інфраструктури, тощо, уповільнюють економічну діяльність підприємств. Держава здійснює підтримку бізнесу в цих умовах, в тому числі шляхом зниження податкового навантаження.

Майбутня стабільність економіки в значній мірі залежить від успішності та ефективності економічних, фінансових та монетарних заходів, що будуть здійснюватися урядом країни.

1.7. Припущення про безперервність діяльності

Ця фінансова звітність була підготовлена на основі припущення про безперервність діяльності, відповідно до якого реалізація активів і погашення зобов'язань відбувається в ході звичайної діяльності.

Тривалість та вплив військового протистояння з Російською Федерацією, яке почалося 24.02.2022 року, в першу чергу, та пандемії COVID-19, яка досі продовжується, а також ефективність державної підтримки бізнесу і населення на дату підготовки цієї фінансової звітності до випуску, залишаються невизначеними, що не дозволяє з достатнім ступенем достовірності оцінити обсяги, тривалість і тяжкість цих наслідків, а також їх вплив на фінансовий стан та результати діяльності Фонду в майбутніх періодах.

Ураховуючи те, що перебіг війни може суттєво вплинути на операційне середовище в країні, а остаточне врегулювання неможливо передбачити з достатньою вірогідністю, управлінським персоналом КУА, яка адмініструє Фонд, КУА, яка управляє активами Фонду, та Радою Фонду, ухвалено рішення надалі спостерігати за ситуацією, поточним станом подій, змінами законодавства та готовність внести коригування до фінансової звітності, до здійснених облікових оцінок, оцінки ризиків падіння платоспроможності дебіторів, та провести інші доступні заходи, за необхідності, щойно з'явиться можливість достовірно оцінити вплив поточної економічної ситуації на майбутній фінансовий стан Фонду. Продовження військових дій та воєнного стану можуть призвести до впровадження додаткових адміністративних обмежень. Таким чином, військова агресія РФ проти України є тією подією, що може поставити під значний сумнів здатність Фонду продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Ці умови вказують на існування суттєвої невизначеності щодо подальшої безперервної діяльності Фонду.

Ця фінансова звітність була підготовлена на основі принципу безперервної діяльності та не містить жодних коригувань, які були б необхідні, якби Фонд не міг продовжувати свою діяльність як безперервну діяльність.

У нинішніх умовах Фонд продовжує свою операційну діяльність щодо здійснення удержавного пенсійного забезпечення та здійснення пенсійних виплат учасникам.

Хоча управлінський персонал Фонду вважає, що він уживає належних заходів на підтримку стабільної діяльності Фонду, необхідних за існуючих обставин, загальна невизначеність, викликана військовими діями на території України, які тривають, може спричинити негативний вплив на результати діяльності та майбутній фінансовий стан Фонду, характер та наслідки якого наразі визначити неможливо. Ця фінансова звітність відображає поточну оцінку управлінського персоналу щодо впливу умов здійснення діяльності в Україні на операційну діяльність та фінансовий стан Фонду. Майбутні умови здійснення діяльності можуть відрізнятись від оцінки управлінського персоналу.

Керівництво та учасники Фонду не мають намір ліквідувати Фонд, або припинити його діяльність, і не вважають, що не має цьому реальної альтернативи, тому ця фінансова звітність не містить жодних коригувань, які можуть мати місце в результаті такої невизначеності, і які необхідно було б провести в тому випадку, якби Фонд не міг продовжити подальше здійснення фінансово-господарської діяльності відповідно до принципів безперервності діяльності. Про такі коригування буде повідомлено, якщо вони стануть відомі та зможуть бути надійно оцінені.

1.8. Функціональна валюта та валюта звітності, ступінь округлення

Валюта подання звітності відповідає функціональній валюті, якою є національна валюта України – гривня. Фінансова звітність складена у тисячах гривень, округлених до цілих тисяч.

1.9. Основи оцінок, що застосовані у фінансовій звітності

Ця фінансова звітність підготовлена на основі справедливої вартості фінансових інструментів відповідно до вимог п.32 МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», а також інвестиційної нерухомості, яка відображається за справедливою вартістю відповідно до МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість».

Оцінка справедливої вартості здійснюється з використанням методів оцінки фінансових інструментів, дозволених МСФЗ 13 «Оцінки за справедливою вартістю». Такі методи оцінки включають використання

справедливої вартості як ціни, яка була б отримана за продаж активу, або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки. Зокрема, використання біржових котирувань або даних про поточну ринкову вартість іншого аналогічного за характером інструменту, аналіз дисконтованих грошових потоків або інші моделі визначення справедливої вартості. Передбачувана справедлива вартість фінансових активів і зобов'язань визначається з використанням наявної інформації про ринок і відповідних методів оцінки.

Фонд є інвестиційним суб'єктом господарювання, оскільки:

- отримує кошти від багатьох учасників з метою накопичення пенсійних внесків із подальшим управлінням пенсійними активами;
- метою інвестування пенсійних активів є забезпечення збереження та приросту пенсійних коштів учасників;
- вимірює та оцінює результативність практично всіх інвестицій на основі справедливої вартості.

Основні принципи облікової політики, що використовувались у ході підготовки цієї фінансової звітності, наведено далі. Ці принципи застосовувались послідовно відносно всіх періодів, поданих у звітності, якщо не зазначено інше.

1.10. Затвердження фінансової звітності

Фінансова звітність ВІДКРИТОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА» за 12 місяців 2022 року підписана керівництвом КУА 23.02.2023 р. Фінансова звітність Фонду разом із цими Примітками затверджена до випуску 24.03.2023 року.

2. СУТТЄВІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Загальні положення

Облікові політики - конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, затверджені Радою ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА» та застосовані ним при складанні та поданні фінансової звітності. МСФЗ наводить облікові політики, які, за висновком РМСБО, дають змогу скласти таку фінансову звітність, яка міститиме доречну та достовірну інформацію про операції, інші події та умови, до яких вони застосовуються. Такі політики не застосовуються, якщо вплив їх застосування є несуттєвим.

Облікова політика ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА» розроблена та затверджена Радою Фонду відповідно до вимог МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» та інших чинних МСФЗ, зокрема, МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

Визнання, первісна оцінка, подальша оцінка відповідних активів та зобов'язань, припинення їх визнання визначаються відповідними МСФЗ.

МСФЗ наводить облікові політики, які, за висновком РМСБО, дають змогу скласти таку фінансову звітність, яка міститиме доречну та достовірну інформацію про операції, інші події та умови, до яких вони застосовуються. Такі політики не застосовуються, якщо вплив їх застосування є несуттєвим.

Якісні характеристики фінансової інформації: суттєвість; зіставність; безперервність; достовірність подання; своєчасність; послідовність; зрозумілість.

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (крім Звіту про рух грошових коштів) проводиться згідно принципу нарахування так, щоб результати операцій та інших подій відображались в облікових регістрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли Фонд отримує чи сплачує кошти.

При веденні обліку і складанні звітності КУА, яка адмініструє Фонд, також враховує вимоги Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про недержавне пенсійне забезпечення», та нормативно-правових актів НКЦПФР, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової та іншої звітності НПФ, вимоги Статуту Фонду, з метою забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

Інвестиційною діяльністю Фонду вважається придбання і реалізація фінансових інвестицій. Фінансовою діяльністю Фонду вважається діяльність, яка приводить до зміни розміру власного капіталу (чистої вартості активів).

У відповідності до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР), до складу активів пенсійного фонду належать: активи в грошових коштах, у тому числі в іноземній валюті, активи в цінних паперах, інші активи згідно із законодавством.

Активи пенсійного фонду формуються за рахунок внесків до пенсійного фонду (пенсійних внесків) та інших надходжень до пенсійного фонду.

Доходи в Звіті про прибутки та збитки відображаються в тому періоді, коли вони були зароблені, а витрати - на основі відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду співставленням доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів.

Зміни в Обліковій політиці допускаються у разі:

- якщо зміни вимагаються МСФЗ;

- якщо зміни Облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Обраний метод оцінки активів без внесення змін в облікову політику змінюватись не може.

Не вважаються змінами в Обліковій політиці події або операції, що відрізняються за змістом від попередніх подій або операцій, або такі, що не відбувалися раніше.

2.2. Політика звітування

2.2.1. Звітний період фінансової звітності

Звітний період фінансової звітності.

Звітним періодом, за який формується річна фінансова звітність, вважається календарний рік, тобто період з 01 січня по 31 грудня.

Звітними періодами, за які формується проміжна фінансова звітність є:

- три місяці (з 1 січня по 31 березня)
- шість місяців (з 1 січня по 30 червня)
- дев'ять місяців (з 1 січня по 30 вересня)

2.2.2. Формат звітності та назви фінансових звітів

Фінансові звіти Фонду надають інформацію про фінансовий стан, а саме : інформацію про економічні ресурси та зобов'язання. Фінансові звіти також надають інформацію про наслідки операцій та інших подій, що змінюють економічні ресурси та зобов'язання. Інформація обох типів надає корисний матеріал для рішень щодо наявності ресурсів Фонду для операційної діяльності.

Фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності Фонду. Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки Фонду, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень. Фінансова звітність також демонструє результати того, як управлінський персонал Фонду розпоряджається ввіреними йому ресурсами. Для досягнення цієї мети фінансова звітність надає таку інформацію про Фонд:

- а) активи;
- б) зобов'язання;
- в) власний капітал;
- г) доходи та витрати, у тому числі прибутки та збитки;
- г) внески та виплати учасникам;
- д) грошові потоки.

Ця інформація, разом з іншою інформацією у примітках, допомагає користувачам фінансової звітності спрогнозувати майбутні грошові потоки Фонду і, зокрема, їхній час та вірогідність.

Фактично за всіх обставин Фонд досягає достовірного подання шляхом відповідності застосовним МСФЗ.

Перелік та назви форм фінансової звітності **ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА»** відповідають встановленим НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та форми Приміток, що розроблені у відповідності до МСФЗ . Фінансова звітність (річна та проміжна) складається з форм, визначених МСФЗ, зокрема:

- звіт про фінансовий стан (баланс);
- звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід;
- звіт про рух грошових коштів (за прямим методом);
- звіт про зміни у власному капіталі;
- примітки до фінансової звітності.

При поданні затвердженої фінансової звітності до органів статистики та державної фіскальної служби використовуються форми та назви фінансової звітності відповідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Спеціальна звітність Фонду складається відповідно до нормативно-правових актів НКЦПФР.

Ведення податкового обліку та надання податкової звітності здійснюється згідно із Податковим кодексом України.

2.2.3. Методи подання інформації у фінансових звітах

Активи та зобов'язання, доходи та витрати подаються у фінансовій звітності розгорнуто, крім випадків, коли це вимагається або дозволяється стандартом або інтерпретацією.

Згідно МСФЗ та враховуючи НП(С)БО 1 Звіт про сукупний дохід передбачає подання витрат, визнаних у прибутку або збитку, за класифікацією, основою на методі «функції витрат» або «собівартості реалізації», згідно з яким витрати класифікують відповідно до їх функцій як частини собівартості чи, наприклад, витрат на збут або адміністративну діяльність.

На виконання вимог п. 105 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» у Примітках розкривається структура витрат за характером.

Представлення грошових потоків від операційної діяльності у Звіті про рух грошових коштів здійснюється із застосуванням прямого методу, згідно з яким розкривається інформація про основні класи валових надходжень грошових коштів чи валових виплат грошових коштів. Інформація про основні види валових грошових надходжень та валових грошових виплат формується на підставі облікових записів Фонду, які веде КУА.

2.3. Пооб'єктні політики

2.3.1. Визнання фінансових інструментів

Фонд визнає фінансовий актив або фінансове зобов'язання у своєму Звіті про фінансовий стан (балансі), тоді і лише тоді, коли воно стає стороною контрактних положень щодо фінансового інструмента.

Всі фінансові активи первісно визнаються за справедливою вартістю. Операції купівлі або продажу фінансових активів, які вимагають поставку активів у строк, встановлений законодавством, або у відповідності з правилами, прийнятими на ринку (торгівля на «стандартних умовах»), визнаються на дату укладання угоди, тобто на дату, коли Фонд приймає на себе зобов'язання купити або продати актив.

Активи Фонду первісно оцінюються та відображаються на дату зарахування активу до складу активів Фонду. Первісне визнання, первісна оцінка, подальша оцінка активів Фонду та припинення їх визнання визначаються відповідними МСФЗ.

Операції з придбання або продажу фінансових інструментів визнаються із застосуванням обліку за датою розрахунку.

Активи, що обліковуються за справедливою вартістю, відображаються у Балансі та в Звіті про чисті активи за справедливою вартістю. Фонд класифікує активи, які знаходяться в його інвестиційному портфелі, а саме залишки на поточних та депозитних рахунках, боргові та дольові цінні папери, дебіторську заборгованість, як активи, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку (збитку) і у зміні чистої вартості активів Фонду, оскільки Фонд управляє інвестиційним портфелем та оцінює результати операцій з активами в цьому портфелі на основі справедливої вартості. Інформація, підготовлена на основі справедливої вартості, регулярно надається Раді Фонду й аналізується нею.

Фінансові активи й фінансові зобов'язання, які враховуються на балансі Фонду, представлені коштами і їх еквівалентами, цінними паперами, дебіторською й кредиторською заборгованістю, іншими вкладеннями й іншими зобов'язаннями відповідно до чинного законодавства.

Обчислення та визначення вартості активів Фонду здійснюються особою, що здійснює управління активами Фонду, за активами, що знаходяться в її управлінні, кожного робочого дня. Особа, що здійснює діяльність з управління активами Фонду, надає Адміністратору цього Фонду інформацію про вартість активів Фонду, які знаходяться в її управлінні, у день проведення такого розрахунку.

Фонд визнає такі категорії фінансових активів:

а) фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку;

Фінансові активи, віднесені до цієї категорії, не можуть бути перекласифіковані в іншу категорію фінансових активів.

Резерв на знецінення фінансових активів, які обліковуються за справедливою вартістю, не формується, оскільки ефект знецінення таких фінансових активів відображений у зміні їх справедливої вартості.

Фонд визнає такі категорії фінансових зобов'язань:

б) фінансові зобов'язання, оцінені за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку.

Визнання фінансових активів припиняється, якщо:

(а) активи погашені, або строк дії контрактних прав на грошові потоки від фінансового активу закінчується, або права на отримання грошових потоків від активів інакше втратили свою чинність;

(б) Фонд передав права на отримання грошових потоків від фінансових активів, або уклав угоду про передачу, і при цьому також передав в основному всі ризики та вигоди, пов'язані з володінням активами, тобто ця передача відповідає критеріям для припинення визнання;

(в) Фонд не передав та не залишив в основному всі ризики та вигоди володіння, але припинив здійснювати контроль. Контроль вважається збереженням, якщо контрагент не має практичної можливості повністю продати актив непов'язаній стороні без внесення обмежень на продаж.

Фонд передає фінансовий актив тоді і лише тоді, коли він:

а) передає контрактні права на одержання грошових потоків від фінансового активу; або

б) зберігає контрактні права на отримання грошових потоків від фінансового активу, але бере на себе контрактне зобов'язання сплатити грошові потоки одному або кільком одержувачам за угодою, яка відповідає умовам.

Фінансові активи списуються з балансу, якщо відсутня реальна перспектива їх відшкодування в майбутньому, а все доступне забезпечення було реалізовано або передано Фонду.

Фонд вилучає фінансове зобов'язання (або частину фінансового зобов'язання) зі свого звіту про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли його погашають, тобто коли зобов'язання, визначене у контракті, виконано, анульовано або строк його дії закінчується.

2.3.2. Вимоги до оцінки активів Фонду

Активи Фонду, не заборонені Законами України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», оцінюються відповідно до МСФЗ (МСБО).

Відповідно до вимог п. 32 МСБО 26 інвестиції програми пенсійного забезпечення відображаються за справедливою вартістю. Якщо утримуються інвестиції програми, щодо яких оцінити справедливую вартість неможливо, слід розкривати причини, з яких не використовується справедлива вартість.

Оцінка справедливої вартості – це оцінка конкретного активу або зобов'язання. Тому, оцінюючи справедливу вартість, Фонд має брати до уваги ті характеристики активу, які учасники ринку взяли б до уваги, визначаючи його ціну на дату оцінки.

Відповідно до МСФЗ 9, незважаючи на наявність ознак, що могли б вказувати на доречність використання в якості бази оцінки амортизованої собівартості, Фонд при первісному визнанні нескасовно призначає фінансовий актив як такий, що оцінюється за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку, якщо таке призначення усуває або значно зменшує невідповідність оцінки чи визнання (яку інколи називають «неузгодженістю обліку»), що інакше виникне внаслідок оцінювання активів або зобов'язань чи визнання прибутків або збитків за ними на різних підставах.

2.3.3. Оцінка боргових цінних паперів

Відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» до складу активів пенсійного фонду до боргових цінних паперів належать облігації підприємств, облігації внутрішньої державної позики.

Первісна оцінка боргових цінних паперів як фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив. Проте, якщо існують свідчення, що ціна операції (придбання) не відповідає справедливій вартості боргових цінних паперів, які придбаваються, визнається прибуток (збиток) при первісному визнанні і визнаються витратами періоду.

Подальша оцінка боргових цінних паперів здійснюється за справедливою вартістю. Ринкова вартість належних Фонду боргових цінних паперів оцінюється за офіційним біржовим курсом організатора торгів на дату оцінки. Якщо боргові цінні папери мають обіг більш як на одному організаторі торгівлі, під час розрахунку вартості активів такі інструменти оцінюються за курсом на основному ринку для цього боргового цінного паперу або, за відсутності основного ринку, на найсприятливішому ринку для нього. За умови відсутності свідчень на користь протилежного положення ринок, на якому Фонд зазвичай здійснює операцію продажу активу, приймається за основний або, за відсутності основного ринку, за найсприятливіший ринок.

Ринкова вартість боргових цінних паперів, що не мають обігу на організованому ринку або щодо яких організатори торгів не встановили біржовий курс, оцінюється на підставі інформації про котирування аналогічних боргових цінних паперів. Аналогічними вважаються цінні папери, які, як мінімум, мають такий самий кредитний рейтинг. Якщо спостерігається відхилення параметрів аналогічних боргових цінних паперів від параметрів цінного паперу, що оцінюється, проводяться коригування, які враховують ці відмінності. У разі зміни справедливої вартості боргових цінних паперів, що мають місце на звітну дату, такі зміни визнаються у прибутку (збитку) звітного періоду.

2.3.4. Оцінка акцій

При оцінці справедливої вартості акцій застосовуються методи оцінки вартості, які відповідають обставинам та для яких є достатньо даних, щоб оцінити справедливу вартість, максимізуючи використання доречних відкритих даних та мінімізуючи використання закритих вхідних даних.

Справедлива вартість акцій, які внесені до біржового списку, оцінюється за біржовим курсом організатора торгівлі. Якщо акції мають обіг більш як на одному організаторі торгівлі, при розрахунку їх вартості такі інструменти оцінюються за курсом на основному ринку для цього активу або, за відсутності основного ринку, на найсприятливішому ринку для нього.

Кращим свідченням справедливої вартості є ціни котирування на активному ринку. Якщо ринок для фінансового інструмента не є активним і якщо є підстави вважати, що балансова вартість суттєво відрізняється від справедливої, Фонд визначає справедливу вартість за допомогою інших методів оцінки. Відхилення можуть бути зумовлені значними змінами у фінансовому стані емітента та/або змінами кон'юнктури ринків, на яких емітент здійснює свою діяльність, а також змінами у кон'юктурі фондового ринку.

В такому разі Фонд встановлює справедливу вартість, застосовуючи метод оцінювання. Мета застосування методу оцінювання - встановити, якою буде ціна операції на дату оцінки в обмін між незалежними сторонами, виходячи з звичайних міркувань бізнесу. Методи оцінювання охоплюють застосування останніх ринкових операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами, якщо вони доступні; посилення на поточну справедливу вартість іншого інструмента, який в основному є подібним; аналіз дисконтованих грошових потоків та моделі опціонного ціноутворення. Якщо є метод оцінювання, який звичайно використовують учасники ринку для визначення ціни інструмента, і доведено, що він надає достовірні попередні оцінки цін, отриманих у фактичних ринкових операціях, то Фонд застосовує цей метод. В обраному методі оцінювання максимально використовуються ринкові показники та інформація та застосовується вимога якомога менше спиратися на дані, специфічні для суб'єкта господарювання. Він поєднує всі чинники, які учасники ринку розглядали би при встановленні ціни, і він узгоджується з прийнятими економічними методологіями ціноутворення щодо фінансових інструментів. Періодично Фонд обстежує метод оцінювання та перевіряє його на достовірність, застосовуючи ціни будь-яких поточних ринкових операцій з таким самим інструментом (тобто без змінювання та перелакування), які спостерігаються, або на основі інших доступних ринкових даних, які спостерігаються.

Справедлива вартість акцій, обіг яких зупинено, у тому числі цінних паперів емітентів, які включені до Списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, визначається із урахуванням наявності строків відновлення обігу таких цінних паперів, наявності фінансової звітності таких емітентів, результатів їх діяльності, очікування надходження майбутніх економічних вигід.

2.3.5. Оцінка дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість – це непохідні фінансові активи із встановленими або визначеними виплатами, які не котируються на активному ринку і які представляють собою контрактне право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання.

Дебіторська заборгованість визнається у звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цього інструменту.

Дебіторська заборгованість поділяється на короткострокову (термін погашення протягом 12 місяців з дати фінансової звітності) та довгострокову (термін погашення після 12 місяців з дати фінансової звітності).

Первісна оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю, яка

дорівнює вартості погашення, тобто сумі очікуваних контрактних грошових потоків на дату оцінки.

"Методи оцінювання" для дебіторської заборгованості охоплюють застосування останніх ринкових операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами, якщо вони доступні, або якщо ні, то потрібно посилатися на поточну справедливую вартість іншого інструмента, який в основному є подібним. Керівництво Фонду прийняло рішення до оцінки дебіторської заборгованості застосувати середньозважені фінальні ціни операцій по продажу прав вимог за кредитними договорами, що укладені суб'єктами господарювання, дебіторської заборгованості та майнових прав за дебіторською заборгованістю, які формуються в процесі публічного аукціону на майданчику ДП «ПРОЗОРРО.ПРОДАЖІ».

Подальша оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю.

Якщо утримується дебіторська заборгованість, щодо якої оцінити справедливую вартість неможливо, Фонд розкриває причину, з якої не використовується справедлива вартість. У разі суттєвого впливу фактору часу може виникнути необхідність дисконтування суми заборгованості. Вплив фактору часу є суттєвим, якщо теперішня (дисконтована з урахуванням ймовірного строку погашення) вартість дебіторської заборгованості суттєво відрізняється від поточної вартості її погашення.

Дебіторська заборгованість, що виникла внаслідок сплачених авансом витрат та майбутньою економічною вигодою від якої є отримання послуг, а не право на отримання грошових коштів або іншого фінансового активу, не є фінансовим активом.

Прибутки або збитки, що виникають від зміни справедливої вартості такої дебіторської заборгованості, включаються до складу інвестиційних доходів або витрат того періоду, в якому вони виникли.

2.3.6. Оцінка грошових коштів та їх еквівалентів

Грошові кошти включають кошти на поточних рахунках у банках, а також банківські депозити.

Еквіваленти грошових коштів – це короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості. Інвестиція визначається зазвичай як еквівалент грошових коштів тільки в разі короткого строку погашення, наприклад, протягом не більше ніж три місяці з дати придбання.

Грошові кошти та їх еквіваленти визнаються за умови відповідності критеріям визнання активами.

Подальша оцінка грошових коштів здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює їх номінальній вартості.

Подальша оцінка еквівалентів грошових коштів, представлених депозитами, здійснюється за справедливою вартістю.

У разі обмеження права використання коштів на поточних рахунках у банках (наприклад, у випадку призначення НБУ в банківській установі тимчасової адміністрації) ці активи можуть бути класифіковані у складі непоточних активів. У випадку прийняття НБУ рішення про ліквідацію банківської установи та відсутності ймовірності повернення грошових коштів, визнання їх як активу припиняється і їх вартість відображається у складі збитків звітного періоду.

Депозит (вклад) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під відсоток або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Депозит визнається у звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цього інструменту.

Первісна оцінка депозиту здійснюється за його справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює його номінальній вартості. Витрати за операцією, навіть якщо вони прямо відносяться до укладання договору про депозит, не включаються до первісної оцінки депозиту, а визнаються витратами періоду.

Подальша оцінка депозитів у національній валюті здійснюється за справедливою вартістю очікуваних грошових потоків.

Вартість очікуваних грошових потоків за депозитом – це теперішня вартість грошових потоків (виплат за депозитним договором), які очікуються до отримання відповідно до графіку виплат, дисконтованих за депозитними ставками. Справедлива вартість очікуваних грошових потоків відображає нинішні ринкові очікування стосовно таких майбутніх грошових потоків.

У разі зміни справедливої вартості депозитів, що мають місце на звітну дату, такі зміни визнаються у прибутку (збитку) звітного періоду.

Подальша оцінка депозитів у разі призначення НБУ в банківській установі тимчасової адміністрації або ухвалення НБУ рішення про ліквідацію банківської установи здійснюється в сумі очікуваних надходжень грошових коштів з урахуванням ймовірності та строку їх повернення.

За відсутності ймовірності повернення депозитів визнання їх як активу припиняється і відображається у складі збитків звітного періоду.

Фонд визнає банківські депозити зі строком погашення від чотирьох до дванадцяти місяців з дати фінансової звітності, в разі, якщо дострокове погашення таких депозитів ймовірно призведе до значних фінансових втрат, в складі поточних фінансових інвестицій.

2.3.7. Інвестиційна нерухомість

Інвестиційна нерухомість – нерухомість (земля чи будівля, або частина будівлі, або їх поєднання), утримувана (власником або орендарем згідно з угодою про фінансову оренду) з метою отримання орендних платежів або збільшення вартості капіталу чи для досягнення обох цілей, а не для: (а) використання у виробництві чи при постачанні товарів, при наданні послуг чи для адміністративних цілей, або (б) продажу в звичайному ході діяльності.

Інвестиційна нерухомість має визнаватися як актив тоді і тільки тоді, коли: (а) є ймовірність того, що НПФ отримає майбутні економічні вигоди, які пов'язані з цією інвестиційною нерухомістю, (б) собівартість інвестиційної нерухомості можна достовірно оцінити.

Первісна оцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за собівартістю. Витрати на операцію включаються до первісної вартості.

Собівартість придбаної інвестиційної нерухомості включає ціну її придбання та будь-які витрати, які безпосередньо віднесені до придбання. Безпосередньо віднесені витрати охоплюють, наприклад, гонорари за надання професійних юридичних послуг, податки, пов'язані з передачею права власності, та інші витрати на операцію.

Подальша оцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки. Справедлива вартість інвестиційної нерухомості, як правило, визначається із залученням незалежного оцінювача. Періодичність перегляду справедливої вартості зумовлюється суттєвими для обліку коливаннями цін на ринку подібної нерухомості.

Основний принцип оцінки, на якому ґрунтується розрахунок справедливої вартості у звітах оцінювачів - принцип найбільш ефективного використання. При цьому розглядаються тільки ті варіанти використання майна, які є технічно можливими, дозволеними та економічно доцільними.

Для оцінки нерухомості використовується, в залежності від наявної ринкової інформації та найбільш ефективного використання, порівняльний підхід або доходний підхід (заснований на принципі очікування майбутніх вигід від користування об'єктом оцінки).

2.3.8. Зобов'язання Фонду

Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які відповідають одній або декільком із нижченаведених ознак:

– Фонд сподівається погасити зобов'язання або зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду;

– Фонд не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання упродовж щонайменше 12 місяців після звітного періоду.

Поточні зобов'язання визнаються за умови відповідності визначенню і критеріям визнання зобов'язань.

Первісна та подальша оцінка поточних не фінансових зобов'язань здійснюється за вартістю погашення.

Пенсійні кошти є сумою грошових зобов'язань Фонду перед учасниками відповідно до статті 1 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та визнаються як фінансові зобов'язання відповідно до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». За своєю суттю, і відповідно до порядку відображення у фінансовій звітності, пенсійні кошти є фінансовими зобов'язаннями, що носять довгостроковий характер.

Фінансове зобов'язання Фонду перед учасниками оцінюється за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку відповідно до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та пунктів 140.4.3 чи 140.5.8 статті 140 розділу III Податкового кодексу України.

Оцінка довгострокових зобов'язань перед учасниками Фонду здійснюється за справедливою вартістю, яка визначається відповідно до ст.51 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та дорівнює чистій вартості активів Фонду.

Чисті активи, що належать учасникам, класифікуються як зобов'язання Фонду перед учасниками відповідно до умов пенсійної схеми та Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», за якими учасник у будь-який момент часу при настанні виходу з пенсійного плану може забрати частину активів, яка йому належить.

Показник чистої вартості активів включається до фінансової звітності недержавного пенсійного фонду у складі зобов'язань окремим розділом.

Зобов'язання Фонду включають:

- зобов'язання за нарахованими, але не виплаченими пенсійними виплатами, за договорами виплати пенсії на визначений строк або нарахованими одноразовими пенсійними виплатами учасникам (спадкоємцям учасників) у випадках, визначених законодавством з питань недержавного пенсійного забезпечення;

- зобов'язання за переказом коштів до страхової організації для оплати договорів страхування довічної пенсії та договорів страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду, укладених із страховою організацією;

- зобов'язання за переказом коштів до іншого пенсійного фонду;

- зобов'язання за переказом коштів на пенсійні депозитні рахунки в банківських установах;

- зобов'язання щодо оплати послуг особам, які здійснюють обслуговування Фонду (адміністратор, зберігач, аудитор, торговці цінними паперами);

- зобов'язання щодо сплати винагороди особам, які здійснюють управління активами Фонду;

- зобов'язання щодо розрахунків з продавцями за отримані, але несплачені Фондом активи;

- зобов'язання за пенсійними внесками, які зараховані на поточний рахунок Фонду, та не персоніфіковані;

- зобов'язання за іншими господарськими операціями з активами Фонду, здійснення яких передбачено Законами України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» або іншими нормативно-правовими актами з питань пенсійного забезпечення та на оплату яких можуть бути використані пенсійні активи.

Зобов'язання визначаються відповідно до їх фактичної величини з урахуванням такого:

- зобов'язання за нарахованими, але не виплаченими пенсійними виплатами, за договорами виплати пенсії на визначений строк та/або нарахованими одноразовими пенсійними виплатами учасникам (спадкоємцям учасників) у випадках, визначених законодавством з питань недержавного пенсійного забезпечення, зобов'язання за переказом коштів до страхової організації для оплати договорів страхування довічної пенсії та договорів страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду, укладених із страховою організацією, зобов'язання за переказом коштів до іншого пенсійного фонду та зобов'язання за переказом коштів на пенсійні депозитні рахунки в банківських установах включаються до розрахунку загальної суми зобов'язань Фонду з урахуванням нарахованих відповідно до законодавства сум податків, обов'язкових платежів та винагороди адміністратора за переказ коштів з дати нарахування таких зобов'язань, визначеної відповідно до поданих заяв та договорів;

- зобов'язання щодо оплати послуг особам, що здійснюють обслуговування Фонду, визначаються на дату розрахунку відповідно до тарифів, визначених відповідними договорами;

- зобов'язання щодо сплати винагороди особам, які надають послуги з адміністрування, управління активами Фонду та зберігача розраховуються кожного робочого дня за кожний день розрахункового періоду як відсоток від чистої вартості активів Фонду, розрахованої на кінець цього дня. Після надходження документів, що підтверджують правильність розрахунку винагороди/оплати послуг за відповідний розрахунковий період особам, які здійснюють обслуговування Фонду на підставі укладених договорів, але не пізніше 10 робочих днів після отримання зазначених документів розмір винагороди, визначений за останній розрахунковий період, може бути скоригований відповідно до отриманих документів;

- зобов'язання щодо розрахунків з продавцями пенсійних активів у відповідному розрахунковому періоді визначаються відповідно до умов договору про купівлю-продаж пенсійних активів та нормативно-правових актів, які визначають порядок ведення бухгалтерського обліку НПФ;

- інші зобов'язання у відповідному розрахунковому періоді визначаються відповідно до умов договорів та законодавства з питань пенсійного забезпечення.

Припинення визнання фінансового зобов'язання відбувається тоді, коли зобов'язання погашено, анульовано або закінчився термін його дії. Якщо існує фінансове зобов'язання заміщується аналогічним зобов'язанням перед тим самим кредитором на суттєво відмінних умовах, або умови існуючого зобов'язання значно змінюються, то таке заміщення або зміна враховується шляхом припинення визнання первісного зобов'язання та визнання нового зобов'язання. Різниця між балансовою вартістю первісного фінансового зобов'язання та сплаченою винагородою визнається у складі доходів або витрат.

2.3.9. Згортання фінансових активів та зобов'язань

Фінансові активи та зобов'язання згортаються, якщо Фонд має юридичне право здійснювати залік визнаних у балансі сум і має намір або зробити взаємозалік, або реалізувати актив та виконати зобов'язання одночасно.

2.3.10. Визнання доходів та витрат

Дохід та витрати визнаються за методом нарахування.

Дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення чистих активів, за винятком збільшення, пов'язаного з внесками учасників.

Дохід визнається у звіті про прибутки та збитки за умови відповідності визначенню та критеріям визнання. Визнання доходу відбувається одночасно з визнанням збільшення активів або зменшення зобов'язань.

Дохід від продажу фінансових інструментів, інвестиційної нерухомості або інших активів визнається у прибутку або збитку в разі задоволення всіх наведених далі умов:

- Фонд передав покупцеві суттєві ризики і вигоди, пов'язані з власністю на фінансовий інструмент, інвестиційну нерухомість або інші активи;
- за Фондом не залишається ані подальша участь управлінського персоналу у формі, яка зазвичай пов'язана з володінням, ані ефективний контроль за проданими фінансовими інструментами, інвестиційною нерухомістю або іншими активами;

- суму доходу можна достовірно оцінити;
- ймовірно, що до Фонду надійдуть економічні вигоди, пов'язані з операцією;

та

- витрати, які були або будуть понесені у зв'язку з операцією, можна достовірно оцінити.

Дохід за фінансовим активом або фінансовим зобов'язанням, що оцінюється за справедливою вартістю, визнається у прибутку або збитку.

Дохід від інвестиційної нерухомості, наданої в операційну оренду, обліковується за прямолінійним методом протягом строку оренди та входить до інвестиційного доходу.

Дохід у вигляді відсотків, роялті та дивідендів, визнається на такій основі:

а) Проценти, зароблені за цінними паперами за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на фінансовий результат, розраховуються з використанням методу ефективної процентної ставки і показуються у прибутку чи збитку за рік як процентний дохід.

б) Роялті визнається на основі принципу нарахування згідно із сутністю відповідної угоди.

в) Дивіденди включаються до дивідендного доходу у складі іншого операційного доходу в момент встановлення права Фонду на одержання виплати дивідендів і якщо існує ймовірність отримання дивідендів.

Дивіденди та проценти визнаються доходом лише у разі, якщо:

- право Фонду на одержання виплат за процентами та дивідендами встановлено;
- є ймовірність, що економічні вигоди, пов'язані з процентами та дивідендами, надійдуть до Фонду;
- суму процентів та дивідендів можна достовірно оцінити.

Усі інші елементи змін справедливої вартості та прибуток або збиток від припинення визнання, обліковуються у прибутку чи збитку за рік як прибуток за вирахуванням збитків від цінних паперів за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на фінансовий результат, за період, в якому він виникає.

Пенсійні внески визнаються у звіті про зміну чистих активів відповідно до методу нарахування, що співпадає з моментом їх зарахування на індивідуальні пенсійні рахунки учасників.

Витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення чистих активів.

Фонд здійснює витрати на ведення діяльності із спільного інвестування відповідно до чинного законодавства. Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки за умови відповідності визначенню та одночасно з визнанням збільшення зобов'язань або зменшення активів.

Витрати негайно визнаються у звіті про прибутки та збитки, коли видатки не надають майбутніх економічних вигід, або тоді та тією мірою, якою майбутні економічні вигоди не відповідають або перестают відповідати визнанню як активу у звіті про фінансовий стан.

Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки також у тих випадках, коли виникають зобов'язання без визнання активу.

Пенсійні виплати визнаються у звіті про зміну чистої вартості активів у день отримання від учасника заяви на отримання пенсійної виплати.

Витрати, понесені у зв'язку з отриманням доходу, визнаються у тому ж періоді, що й відповідні доходи.

2.3.11. Видатки на персонал

Фонд не має найманих працівників та не здійснює видатків на персонал.

2.3.12. Податки та збори

Фонд є податковим агентом за виплатами учасникам щодо податку з доходів фізичних осіб та військового збору. Податок з доходів фізичних осіб та військовий збір нараховуються в тому самому періоді, у якому було здійснено пенсійну виплату учасникам Фонду. Фонд є платником майнових податків за об'єктами, які знаходяться у власності чи платному користуванні Фонду.

2.3.13. Умовні зобов'язання та умовні активи

Фонд не визнає умовні зобов'язання в звіті про фінансовий стан. Інформація про умовне зобов'язання розкривається, якщо можливість вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, не є віддаленою. Фонд не визнає умовні активи. Стисла інформація про умовний актив розкривається, коли надходження економічних вигід є ймовірним.

2.3.15. Пов'язані сторони

Операції з пов'язаними сторонами визначаються і відображаються у фінансовій звітності Фонду відповідно до МСБО 24 «Розкриття інформації про пов'язані сторони».

Пов'язана сторона – фізична особа або суб'єкт господарювання, пов'язані з суб'єктом господарювання, що складає свою фінансову звітність (у цьому стандарті він зветься «суб'єкт господарювання, що звітує»). Фізична особа або близький родич такої особи є пов'язаною.

Пов'язаними сторонами згідно стандарту не вважаються:

а) два суб'єкти господарювання, просто тому, що вони мають спільного директора або іншого члена провідного управлінського персоналу, або тому, що член провідного управлінського персоналу одного суб'єкта господарювання має суттєвий вплив на інший суб'єкт господарювання;

б) два контролюючі учасники, просто тому, що вони здійснюють спільний контроль за діяльністю спільного підприємства;

в) особи, що надають фінансування; профспілки; комунальні служби; департаменти та агентства органу державної влади, що не контролюють, не здійснюють спільного контролю або не мають суттєвого впливу на компанію, що звітує, лише тому, що вони мають звичайні відносини з компанією (навіть якщо вони можуть обмежувати свободу дії Фонду або брати участь у процесі прийняття рішень компанії);

г) замовник, постачальник, суб'єкт господарювання, що отримав пільги (френчайзер), дистриб'ютор, генеральний агент, з яким Фонд здійснює значний обсяг операцій, просто з причин економічної залежності, що виникає в результаті вищезазначеного.

3. ІСТОТНІ ОБЛІКОВІ СУДЖЕННЯ, ОЦІННІ ЗНАЧЕННЯ І ПРИПУЩЕННЯ

3.1. Істотні судження в процесі застосування облікової політики

У процесі застосування облікової політики керівництво КУА зробило певні професійні судження, окрім тих, які вимагають використання оцінок, які мають найбільш істотний вплив на суми, визнані в фінансовій звітності. Ці судження, серед іншого, включають правомірність застосування припущення щодо здатності Фонду вести свою діяльність на безперервній основі.

При підготовці фінансової звітності КУА робить оцінки та припущення, які мають вплив на визначення сум активів та зобов'язань, визначення доходів та витрат звітного періоду, розкриття умовних активів та зобов'язань на дату підготовки фінансової звітності, ґрунтуючись на МСФЗ, МСБО та тлумаченнях, розроблених Комітетом з тлумачень міжнародної фінансової звітності.

Оцінки та судження базуються на попередньому досвіді керівництва КУА та інших факторах, у тому числі на наявній у керівництва КУА інформації про поточні події, очікуваннях щодо майбутніх подій, які вважаються обґрунтованими за існуючих обставин і за результатами яких приймаються судження щодо балансової вартості активів та зобов'язань, що визнаються у фінансовій звітності протягом наступного фінансового року.

Фактичні результати можуть зрештою відрізнитися від цих розрахунків.

Оцінки та покладені і їх основу припущення постійно переглядаються. Зміни бухгалтерських оцінок визнаються у тому періоді, в якому вони відбуваються, а також в інших майбутніх періодах, якщо зміна стосується цих майбутніх періодів.

Області, де такі судження є особливо важливими, області, що характеризуються високим рівнем складності, та області, у яких припущення й розрахунки мають велике значення для підготовки фінансової звітності за МСФЗ, наведені нижче.

3.2. Судження щодо операцій, подій або умов за відсутності конкретних МСФЗ

Якщо немає МСФЗ, який конкретно застосовується до операції, іншої події або умови, застосовуються судження під час розроблення та застосування облікової політики, щоб інформація була доречною для потреб користувачів для прийняття економічних рішень та достовірною, у тому значенні, що фінансова звітність:

- подає достовірно фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки **ВІДКРИТОГО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «НІКА»**
- відображає економічну сутність операцій, інших подій або умов, а не лише юридичну форму;
- є нейтральною, тобто вільною від упереджень;
- є повною в усіх суттєвих аспектах.

Під час формування судження враховується прийнятність наведених далі джерел у низхідному порядку:

а) вимоги в МСФЗ, де йдеться про подібні та пов'язані з ними питання;

б) визначення, критерії визнання та концепції оцінки активів, зобов'язань, доходів та витрат у Концептуальній основі фінансової звітності.

Під час формування судження враховуються найостанніші положення інших органів, що розробляють та затверджують стандарти, які застосовують подібну концептуальну основу для розроблення стандартів, іншу професійну літературу з обліку та прийняті галузеві практики, тією мірою, якою вони не суперечать вищезазначеним джерелам.

Операції, що не регламентуються МСФЗ, Фондом не здійснювались.

3.3. Оцінки фінансових інструментів

При визначенні класифікації фінансових активів як таких, що в подальшому оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, управлінський персонал КУА застосовує професійне судження.

3.4. Оцінки справедливої вартості

3.4.1. Методи оцінки справедливої вартості і вхідні дані

Оцінка справедливої вартості – це оцінка конкретного активу або зобов'язання. Тому, оцінюючи справедливу вартість, Фонд має брати до уваги ті характеристики активу, які учасники ринку взяли б до уваги, визначаючи його ціну на дату оцінки.

Справедлива вартість активу чи зобов'язання оцінюється з використанням припущень, які використовувалися б учасниками ринку при визначенні ціни активу чи зобов'язання, при цьому передбачається, що учасники ринку діють у своїх найбільш інтересах.

Оцінка за справедливою вартістю нефінансового активу враховує можливість учасника ринку генерувати економічні вигоди або за допомогою використання активу найліпшим і найбільш ефективним чином або в результаті його продажу іншому учаснику ринку, який буде використовувати даний актив найліпшим і найбільш ефективним чином.

Справедлива вартість – це ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на основному (або найсприятливішому) ринку на дату оцінки за поточних ринкових умов (тобто вихідна ціна), незалежно від того, чи спостерігається така ціна безпосередньо, чи оцінена за допомогою іншого методу оцінювання. Вимоги щодо оцінок справедливої вартості встановлені МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» (МСФЗ 13). Справедлива вартість у визначенні МСФЗ 13 співпадає з визначенням ринкової вартості відповідно до Міжнародних стандартів оцінки (МСО 300 пар. G3 видання 2011 р.).

Нижче наведено опис методик та припущень, які використовуються для визначення справедливої вартості активів Фонду, що відображені за справедливою вартістю у річній фінансовій звітності.

Гроші та їх еквіваленти

Вважається, що балансова вартість ліквідних або короткострокових (до трьох місяців) фінансових активів та фінансових зобов'язань приблизно дорівнює справедливій вартості. Таке припущення застосовується до коштів Фонду на поточних рахунках, а також до депозитів на вимогу.

Строкові депозити

Оцінка справедливої вартості строкових депозитів із фіксованою ставкою визначається на основі дисконтованих грошових потоків із застосуванням існуючих на грошовому ринку процентних ставок за борговими зобов'язаннями з аналогічними характеристиками кредитного ризику та строками погашення.

Інвестиційні цінні папери

Щодо ринкових цінних паперів, справедливою вартістю, як правило, є ринкова вартість, оскільки вона вважається найкориснішою оцінкою цінних паперів на дату звіту та ефективності інвестиційної діяльності за визначений період.

Якщо для боргових цінних паперів не існує ринкових цін, використовується модель дисконтованих грошових потоків на основі кривої доходності за поточною процентною ставкою з урахуванням залишкового періоду до погашення. Вихідні дані моделі включають припущення щодо майбутніх фінансових результатів об'єкта інвестицій, характеру його ризиків, а також економічні припущення, які стосуються галузі та географічного місцезнаходження, де об'єкт інвестицій здійснює свою діяльність, рівня гудвілу підприємства, його керівництва й засновників/акціонерів.

Фонд застосовує методи оцінки справедливої вартості:

- ринковий підхід (для грошових коштів, боргових цінних паперів, інструментів капіталу);
- дохідний підхід (для депозитів, дебіторської заборгованості);
- витратний підхід (для інструментів капіталу, поточних зобов'язань).

Ринковий підхід передбачає визначення вартості на підставі порівняння активу із активами (аналогами), для яких відомі ціни продажу, попиту або пропозиції. Справедлива вартість активу визначається виходячи з цих цін, скоригованих на основні відмінності активу від обраних аналогів та з урахуванням відмінностей цін попиту та пропозиції від цін продажу (наприклад, коригування на торг). Оцінка активу за відомими котируваннями його самого (ідентичного активу) на ринку на дату оцінки є окремим та найбільш прийнятним випадком оцінки за ринковим підходом, що не потребує жодних коригувань.

Дохідний підхід дозволяє визначити справедливую вартість як поточну вартість майбутніх грошових надходжень, які розраховує отримати власник від активу. Під грошовими надходженнями в даному випадку розуміються доходи за вирахуванням всіх витрат, пов'язаних із отриманням цих доходів (т. зв. чистий операційний дохід).

Витратний підхід визначає справедливую вартість як суму витрат, що має понести суб'єкт господарювання для придбання або створення такого самого або подібного активу за вирахуванням всіх наявних ознак зносу та знецінення. Витратний підхід застосовується, як правило, до активів, які не мають ринку та/або продаються разом з іншими активами (так звані спеціалізовані активи). Доречність застосування будь-якого підходу залежить від типу активу, вхідних даних, які доступні для оцінки, звичайних поглядів учасників даного ринку на ціноутворення, а також відповідності вимогам до ієрархії вхідних даних відповідно до МСФЗ 13. Фонд може застосовувати один або декілька підходів. Якщо застосовується декілька підходів, остаточне значення справедливої вартості визначається шляхом процедури узгодження отриманих результатів, яка враховує надійність вхідних даних, що застосовані для визначення вартості в межах кожного підходу.

З метою максимізації використання відкритих ринкових даних та мінімізації використання закритих вхідних даних під час визначення справедливої вартості МСФЗ 13 визначає три рівні ієрархії вхідних даних:

Вхідні дані 1-го рівня – це ціни котирування (нескориговані) на активних ринках на ідентичні активи або зобов'язання, до яких суб'єкт господарювання може мати доступ на дату оцінки.

Вхідні дані 2-го рівня – це вхідні дані (окрім цін котирування, віднесених до 1-го рівня), які можна спостерігати для активу чи зобов'язання, прямо або опосередковано. До них відносяться ціни котирування на подібні активи на відкритих та закритих ринках, а також інша доречна відкрита ринкова інформація.

Вхідні дані 3-го рівня – це вхідні дані для активу чи зобов'язання, яких немає у відкритому доступі.

Усі активи й зобов'язання, що обліковуються у фінансовій звітності за справедливою вартістю чи справедливою вартістю яких розкривається в фінансовій звітності, класифікуються в рамках описаної вище ієрархії джерел справедливої вартості на основі вхідних даних найнижчого рівня, які є значними для оцінки за справедливою вартістю в цілому.

Виходячи з характеру вхідних даних, всі вони можуть коригуватися залежно від дати оцінки та певних обставин. Таке коригування може призвести до того, що рівень ієрархії понизиться. Наприклад, коригування даних другого рівня коефіцієнтами, які не спостерігаються, понижує ці вхідні дані до третього рівня ієрархії, якщо це коригування суттєво впливає на результат. Якщо під час оцінки були використані дані різних рівнів ієрархії, то загальний рівень визначається за найнижчим рівнем даних, важливих для оцінки.

3.4.2. Справедлива вартість фінансових активів і фінансових зобов'язань за умови існування активного ринку

Найнадійнішим свідченням справедливої вартості фінансового інструмента за наявності активного ринку є ціна котирування цього інструмента, яка за наявності має бути використана без коригування для оцінки його справедливої вартості, окрім ситуацій, зазначених у МСФЗ 13 (наприклад, коли важливі події відбуваються після закриття ринку, але до дати оцінки). Фінансовий інструмент вважається котируваним на активному ринку, якщо ціни котирування легко і регулярно доступні та відображають фактичні й регулярно здійснювані ринкові операції між незалежними сторонами. Активний ринок – це ринок, на якому операції для активів або зобов'язань відбуваються з достатньою частотою та у достатньому обсязі, щоб надавати інформацію про ціноутворення на безперервній основі.

Мета визначення справедливої вартості для фінансового інструмента, який відкрито купується та продається на активному ринку – отримати ціну, за якою відбулась би операція з цим інструментом (тобто без модифікації або перепакування інструмента) на кінець звітного періоду на основному, а за його відсутності на найсприятливішому активному ринку, до якого Фонд має безпосередній доступ.

Основний ринок – це ринок, на якому Фонд, як правило, здійснює операції продажу активу або передачі зобов'язання, за відсутності свідчень на користь протилежного положення. Найсприятливіший ринок – це ринок, який максимізує суму, що була б отримана за продаж активу, або мінімізує суму, що була б сплачена за передачу зобов'язання, після врахування всіх витрат на операцію.

Коли поточні ціни котирування недоступні, ціна останньої операції може свідчити про поточну справедливу вартість за умови відсутності значних змін економічних обставин після дати операції. Якщо умови змінилися з часу операції (наприклад, зміна безризикової ставки відсотка після останнього котирування ціни для корпоративних облігацій), то справедлива вартість відображає зміну умов шляхом посилення на поточні ціни або ставки для подібних фінансових інструментів, залежно від обставин. Подібно до того, якщо Фонд може довести, що ціна останньої операції не є справедливою вартістю (наприклад, тому, що вона відображає суму, яку Фонд отримав би або сплатив би у примусовій операції, при недобровільній ліквідації чи продажу описаного майна), таку ціну коригують.

Справедлива вартість портфеля фінансових інструментів є добутком кількості одиниць інструмента та його ринкової ціни котирування. Якщо опублікованої ціни котирування на активному ринку для фінансового інструмента в його сукупності немає, але є активні ринки для його складників, то справедлива вартість визначається на основі відповідних ринкових цін для його складників.

3.4.3. Справедлива вартість фінансових активів і фінансових зобов'язань за умови відсутності активного ринку

Якщо ринок для фінансового інструмента не є активним, Фонд встановлює справедливу вартість, застосовуючи інші підходи та методи оцінювання, що передбачені МСФЗ 13.

Належний метод оцінювання справедливої вартості конкретного фінансового інструмента включатиме спостережені ринкові дані про ринкові умови та інші чинники, які, ймовірно, впливають на справедливу вартість інструмента. Справедлива вартість фінансового інструмента базуватиметься на одному чи кількох із наведених далі чинників (перелік не є вичерпним):

- а) вартість грошей у часі (тобто відсоток за базовою чи безризиковою ставкою);
- б) кредитний ризик;
- в) ціни на валютних біржах;
- г) ціни на інструменти капіталу;
- г) волатильність (тобто величина майбутніх змін ціни фінансового інструмента або іншого об'єкта);
- д) ризик дострокового погашення та ризик відмови;
- е) витрати на обслуговування фінансового активу або фінансового зобов'язання.

Справедлива вартість будь-якого активу залежить від:

- його фізичних або технічних ознак;
- юридичних характеристик, які дають право Фонду отримувати вигоду від активу; та
- поглядів учасників ринку на корисність активу.

Перед проведенням оцінки Фонд ідентифікує актив. Для цілей МСФЗ актив співпадає з одиницею обліку. Це може бути окремих актив або їх сукупність, які мають оцінюватися разом, наприклад, пакет акцій як одиниця обліку.

Актив класифікується як визначений тип майна – нерухомість, цінні папери тощо. Така класифікація дозволяє уявити юридичні правила отримання вигод від активу. Крім того, Фонд визначає юридичні права та обмеження, які накладені на актив та впливають на його вартість.

Справедлива вартість визначається за даними ринку, незалежно від судження Фонду про цінність активу.

Ознаками звичайної угоди (операції) є:

- Сторони угоди є не пов'язаними зацікавленими особами, які можуть здійснити угоду та діють добровільно без жодних ознак примусу або вимушеності.

- Укладанню угоди передують маркетинговий період, під час якого сторони мають змогу повністю ознайомитися із активом та кон'юнктурою ринку на дату оцінки.

- Умови поставок та розрахунків згідно з угодою є звичайними для даного ринку.

Під час оцінки Фонд:

- Обирає ринок, на якому буде спостерігати дані для визначення справедливої вартості. Ринок має бути основним або найсприятливішим за визначенням Фонду.

- Перевіряє, чи відповідають угоди, що спостерігаються на ринку, ознакам звичайної угоди.

Справедлива вартість визначається без врахування витрат на продаж.

З точки зору корисності, оцінка справедливої вартості має враховувати принцип найкращого та найефективнішого використання активу з погляду учасників ринку та незалежно від судження Фонду. Найкраще та найефективніше використання активу – це використання фізично можливе, юридично дозволене, фінансово обгрунтоване та таке, що приводить до найбільшого значення справедливої вартості. Аналіз найкращого та найефективнішого використання передують процедурі оцінки.

3.4.4. Судження щодо змін справедливої вартості фінансових активів

Управлінський персонал вважає, що облікові оцінки та припущення, які мають стосунок до оцінки фінансових інструментів, де ринкові котирування не доступні, є ключовим джерелом невизначеності оцінок, тому що: (а) вони з високим ступенем ймовірності зазнають змін з плином часу, оскільки оцінки базуються на припущеннях керівництва щодо відсоткових ставок, волатильності, змін валютних курсів, показників кредитоспроможності контрагентів, коригувань під час оцінки інструментів, а також специфічних особливостей операцій; та (б) вплив зміни в оцінках на активи, відображені в звіті про фінансовий стан, а також на доходи (витрати) може бути значним.

Якби керівництво КУА, яке управляє активами Фонду, використовувало інші припущення щодо відсоткових ставок, волатильності, курсів обміну валют, кредитного рейтингу контрагента, дати офери і коригувань під час оцінки інструментів, більша або менша зміна в оцінці вартості фінансових інструментів у разі відсутності ринкових котирувань мала б істотний вплив на відображений у фінансовій звітності прибуток або збиток.

Розуміючи важливість використання облікових оцінок та припущень щодо справедливої вартості фінансових активів в разі відсутності вхідних даних щодо справедливої вартості першого рівня, Керівництво Фонду планує використовувати оцінки та судження які базуються на професійній компетенції працівників компанії з управління активами та адміністратора, досвіді та минулих подіях, а також з використанням розрахунків та моделей вартості фінансових активів. Залучення зовнішніх експертних оцінок щодо таких фінансових інструментів де оцінка, яка базується на професійній компетенції, досвіді та розрахунках є недостатньою, на думку Керівництва є прийнятним та необхідним.

Використання різних маркетингових припущень та/або методів оцінки також може мати значний вплив на передбачувану справедливу вартість.

3.5. Судження щодо очікуваних термінів утримування фінансових інструментів

Управлінський персонал застосовує професійне судження щодо термінів утримання фінансових інструментів, що входять до складу пенсійних активів. Професійне судження за цим питанням ґрунтується на оцінці ризиків фінансового інструменту, його прибутковості й динаміці та інших факторах. Проте існують невизначеності, які можуть бути пов'язані з призупиненням обігу цінних паперів, що не є підконтрольним фактором і може суттєво вплинути на оцінку термінів утримування фінансових інструментів.

3.6. Використання ставок дисконтування

Ставка дисконту - це процентна ставка, яка використовується для перерахунку майбутніх грошових потоків в єдине значення теперішньої (поточної) вартості, яка є базою для визначення ринкової вартості бізнесу. З економічної точки зору, в ролі ставки дисконту є бажана інвестору ставка доходу на вкладений капітал у відповідні з рівнем ризику подібні об'єкти інвестування, або - ставка доходу за альтернативними варіантами інвестицій із зіставлення рівня ризику на дату оцінки. Ставка дисконту визначається з урахуванням трьох факторів:

а) вартості грошей у часі;

б) вартості джерел, які залучаються для фінансування інвестиційного проекту, які вимагають різні рівні компенсації;

в) фактору ризику або міри ймовірності отримання очікуваних у майбутньому доходів.

Станом на 31.12.2022 середньозважена ставка за портфелем банківських депозитів у національній валюті в банках, у яких не введено тимчасову адміністрацію або не запроваджено ліквідаційну комісію, становила 6,3%

річних. Інформація, що використана для визначення середньозваженої ставки одержана з офіційного сайту НБУ за посиланням <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs> розділ «Вартість строкових депозитів».

3.7. Валютні курси

Операції в іноземній валюті обліковуються в українських гривнях за офіційним курсом обміну Національного банку України на дату проведення операцій.

Монетарні активи та зобов'язання, виражені в іноземних валютах, перераховуються в гривню за відповідними курсами обміну НБУ на дату балансу. Немонетарні статті, які оцінюються за історичною собівартістю в іноземній валюті, відображаються за курсом на дату операції, немонетарні статті, які оцінюються за справедливою вартістю в іноземній валюті, відображаються за курсом на дату визначення справедливої вартості. Курсові різниці, що виникли при перерахунку за монетарними статтями, визнаються в прибутку або збитку в тому періоді, у якому вони виникають.

Фонд використовував обмінні курси на дату балансу:

	31.12.2022	31.12.2021
Гривня / 1 долар США	36,5686	27,2782

3.8. Питання представлення

Фонд повинен представити свій баланс (Звіт про фінансовий стан) за формами, визначеними Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73.

Цей формат вимагає презентування балансу (звіт про фінансовий стан) з розподілом на поточні та непоточні активи/зобов'язання. Такий підхід не відповідає загальноприйнятому за МСФЗ підходу представлення звіту про фінансовий стан для недержавних пенсійних фондів, для яких більш прийнятним є представлення звіту про фінансовий стан у порядку ліквідності.

4. Нові та переглянуті стандарти та інтерпретації

Нові МСФЗ, прийняті станом на 31.12.2022 року, ефективна дата яких не настала

МСФЗ та правки до них	Основні вимоги	Ефективна дата	Дострокове застосування
МСБО 1 «Подання фінансової звітності» (липень 2020)	<p>Поправки роз'яснюють критерій у МСБО 1 для класифікації зобов'язання як довгострокового: вимога до суб'єкта господарювання мати право відкласти погашення зобов'язання принаймні на 12 місяців після звітного періоду.</p> <p>Сутність поправок:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уточнено, що зобов'язання класифікується як довгострокове, якщо у організації є право відстрочити врегулювання зобов'язання щонайменше на 12 місяців, а право компанії на відстрочку розрахунків має існувати на кінець звітного періоду; • класифікація залежить тільки від наявності такого права і не залежить від імовірності того, чи планує компанія скористатися цим правом - на класифікацію не впливають наміри чи очікування керівництва щодо того, чи компанія реалізує своє право на відстрочку розрахунків; • роз'яснення впливу умов кредитування на класифікацію - якщо право відстрочити врегулювання зобов'язання залежить від виконання організацією певних умов, то дане право існує на дату закінчення звітного періоду тільки в тому випадку, якщо організація виконала ці умови на дату закінчення звітного періоду. Організація повинна виконати ці умови на дату закінчення звітного періоду, навіть якщо перевірка їх виконання здійснюється кредитором пізніше; і • «урегулювання» визначається як погашення зобов'язань грошовими коштами, іншими ресурсами, що представляють собою економічні вигоди, або власними дольовими інструментами. 	01 січня 2023 року	Дозволено

МСФЗ та правки до них	Основні вимоги	Ефективна дата	Дострокове застосування
<p>МСБО 1 «Подання фінансової звітності», Практичні рекомендації (IFRS PS) 2 «Формування суджень про суттєвість» (лютий 2021)</p>	<p>які класифікуються як капітал. Поправки повинні застосовуватися ретроспективно.</p> <p>У лютому 2021 року Рада з МСФЗ опублікувала поправки до МСБО (IAS) 1 та Практичного керівництва з МСФЗ (IFRS) 2 "Визначення суттєвості". Поправки включають: Заміна вимог до компаній розкривати свої «основні положення» облікової політики (significant accounting policies) вимогою розкривати «суттєві положення» облікової політики (material accounting policies); і Додавання керівництва про те, як компаніям слід застосовувати концепцію суттєвості при прийнятті рішень щодо розкриття облікової політики. Інформація про облікову політику є суттєвою, якщо, розглядаючи разом з іншою інформацією, включеною до фінансової звітності, вона за обґрунтованими очікуваннями могла б вплинути на рішення, які основні користувачі фінансової звітності загального призначення роблять на основі цієї звітності. Хоча операція, інша подія або умова, з якою пов'язана інформація про облікову політику, може бути суттєвою (сама по собі), це не обов'язково означає, що відповідна інформація про облікову політику є суттєвою для фінансової звітності. Розкриття несуттєвої інформації про облікову політику може бути прийнятним, хоч і не вимагається. Поправки до МСБО 1 застосовуються до річних звітних періодів, що починаються 1 січня 2023 року або після цієї дати, з можливістю дострокового застосування. Оскільки поправки до ПКТ 2 надають необов'язкове керівництво щодо застосування визначення суттєвості до інформації про облікову політику, дата набрання чинності для цих поправок не є обов'язковою.</p>	<p>01 січня 2023 року</p>	<p>Дозволено</p>
<p>МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» (лютий 2021)</p>	<p>У лютому 2021 року Рада з МСФЗ опублікувала поправки до МСФЗ (IAS) 8, в яких вводить визначення "облікових оцінок". До появи цих поправок, МСФЗ (IAS) 8 включав визначення облікової політики та визначення зміни у бухгалтерських оцінках . Поєднання визначення одного поняття (облікова політика) з іншим визначенням змін (зміна у бухгалтерських оцінках) приховує різницю між обома поняттями. Щоб зробити цю відмінність більш ясною, Рада з МСФЗ вирішила замінити визначення зміни у бухгалтерських оцінках визначенням бухгалтерських оцінок. Поправки замінюють визначення змін у бухгалтерських оцінках визначенням бухгалтерських оцінок. Згідно з новим визначенням, бухгалтерські оцінки - це «грошові суми у фінансовій звітності, оцінка яких пов'язана з невизначеністю» (monetary amounts in financial statements that are subject to measurement uncertainty). Компанія здійснює бухгалтерську оцінку задля досягнення мети, поставленої в облікової політиці. Виконання бухгалтерських оцінок включає використання суджень чи припущень з урахуванням останньої доступної надійної інформації. Ефекти зміни вихідних даних або методу оцінки, використаних для виконання бухгалтерської оцінки, є змінами в бухгалтерських оцінках, якщо вони не є результатом виправлення помилок попереднього</p>	<p>1 січня 2023 року</p>	<p>Дозволено</p>

МСФЗ та правки до них	Основні вимоги	Ефективна дата	Дострокове застосування
	<p>періоду. Поправки набувають чинності для річних звітних періодів, що починаються 1 січня 2023 року або після цієї дати, і застосовуються до змін в обліковій політиці та змін в облікових оцінках, які відбуваються на початку цього періоду або після нього.</p>		
МСБО 12 «Податки на прибуток» (травень 2021)	<p>У травні 2021 року Рада з МСФЗ опублікувала поправки до МСФЗ (IAS) 12, які звужують сферу застосування винятку щодо первісного визнання винятку щодо первісного визнання відповідно до МСБО 12, так що він більше не застосовується до операцій, які призводять до однакових тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню та вирахуванню.</p> <p>Операція, яка не є об'єднанням бізнесів, може призвести до початкового визнання активу та зобов'язання та на момент її здійснення не впливати ні на бухгалтерський прибуток, ні на оподатковуваний прибуток. Наприклад, на дату початку оренди орендар, як правило, визнає зобов'язання з оренди та включає ту саму суму у початкову вартість активу у формі права користування. Залежно від застосовного податкового законодавства при первісному визнанні активу та зобов'язання щодо такої операції можуть виникнути рівновеликі оподатковувані та тимчасові різниці, що віднімаються. Звільнення, передбачене пунктами 15 і 24, не застосовується до таких тимчасових різниць, і тому організація визнає відкладене податкове зобов'язання та актив, що виникло.</p> <p>Компанія, що застосовує поправку вперше, має на дату початку самого раннього з представлених порівняльних періодів:</p> <p>(а) визнати відстрочений податковий актив – тією мірою, в якій є ймовірним наявність у майбутньому оподаткованого прибутку, проти якого можна зарахувати цю від'ємну тимчасову різницю, відкладене податкове зобов'язання щодо всіх тимчасових різниць, що віднімаються та оподатковуються, пов'язаних:</p> <p>(i) з активами у формі права користування та зобов'язаннями з оренди; і</p> <p>(ii) з визнаними зобов'язаннями щодо виведення об'єктів з експлуатації, відновлення навколишнього середовища та аналогічними зобов'язаннями та із сумами цих зобов'язань, включених до первісної вартості відповідного активу;</p> <p>(б) визнати сумарний ефект первинного застосування цих поправок як коригування вступного сальдо нерозподіленого прибутку (або іншого компонента власного капіталу, залежно від ситуації) на зазначену дату.</p> <p>Поправки повинні застосовуватися до операцій, які відбуваються на дату або після початку найбільш раннього з представлених порівняльних періодів. Крім того, на початок найбільш раннього з представлених порівняльних періодів відстрочений податковий актив (за умови наявності достатнього оподаткованого прибутку) і відстрочене податкове зобов'язання також повинні бути визнані для всіх тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню та оподаткуванню, пов'язаних</p>	1 січня 2023 року	Дозволено